

بازار — ۱ مایس ۱۹۲۷

جلد: ۸

دردنجهي سنه — نومرو ۸۵

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام
یوردي ياننده کی بناده
خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد هسیح

مجله علمی

آبونه شرايطی: سنه لکی ۲۵۰،
آلتی آياغي ۱۲۵، فوق العاده
نسخه لرايچون ۳۰۰ و ۵۰۰
غروشدرد.

مجموعه منزهیتنجه طبعی تنسیب
ایدله بن اثرلر اعاده ایدلمز

هر آيك برنجی وادنه بنجی كونلری جيقار، علمی، ادبی، اقتصادي، فنی رسمی مجموعه درد.

ن:

* موهبر قلمی باد *

— مقدمه —

اوله زمانلرم اولیورکه بئلكمك مجهول برتقه سنده عجائب برآناوار ظن ایدیورم. آلا شیلماز برطرفدن کلن فراری برایشی، بر آن ایچون بو آیانیه ووریور و خیلک برده سنده برطاقم بارلاق ضیا عسکری پیدا ایدیور. بونلر اکثریا پک طائی، پک جانه یاقین شیلدر. کوزلری، اک ساده حرکتلردن بونوک بر حظ آلان صاف بر چوجوق کیی آرقالرندن قوشدیریور و بی حیالک دغدغه سندن آیریورلر. بو جهته قاراناقلرک اورتا سنده وقت آجلان بولطفکار ییلدیز کوزیه عادتاً انتظار ایدیورم. ایسته یورمکه او، قارشیمده تورلو معرفلر یابان برحقه بازکیی اوعجائب آیانیه قارشیدن وورسون، یاندن، یوقاریدن وورسون، سحرکار بریللورک ایچندن کییورمش کیی قیرمیزی اولسون، ییشل اولسون، مای ایلهمورندن برنکه بویانین و دانما غیله مک اک تمیز قالش طرفلرند نورلردن حلقه لری پیدا یاتسین. یاتسین بن، اطرافنی دالعالی ده کیزلر چه یرمش کوچوک بر آدناک سینده سنده هر شیدن بی خبر، ازلی بر سکون اوقوسنه داش، رؤیاسنه کیسه نك کور. مادیکی سالار کیرمش مینی مینی برکول کیی اولایم. ناصیل بر عقوبت جزیره سنده بولوندیغی اونوتام، یارین باشمده هانکی فیرطینانک قوچاغنی دوشونمکه میدان بولامایم و طریقی بشیکنده نیننی دیکه یین برییک کیی بوتون اندیشلردن آزاده قالایم. صوکرالسترلره وارسین اوفراری عسکر، کندیلری طوتوق ایچون هرألی اوزا تیشمده برلری ده کیشدیر سینلر، هر اوزرلرینه آتیشمده ایریشه میه جکم کوشلره قاجینلر، خلاصه آووجه وادرا که کیرمشلر اولدقلری بکا آلا تسینلر. ذاتا آفاجان برکی کیی بویه هر بارلایان نقطه نك آرقاسندن قوشمغه بنده بحالی قالدی؟ نه قدار زماندن بریدرکه

عسکرک کونلری

برعسکر آرقاداش

آیانیه، بابیه، کوزمل عایشه
غالباً کونلکی وردک آرقاداش؟
کوزلک بکزه یور بر منکشه
سنکه، کوزم دولاز دردک آرقاداش؟

*

کیی آسکرک بویه، دوشوندک کیی؟
کوزگده اوقونان قانیده کیی؟
بو آقام کونلکک هدر حاکمی؟
هدر باغرده کی دردک آرقاداش؟

*

دیور بر کلن سس داغک بلندن:
— کوبده بولونسا بک، طوتوب بلندن،
سوکلی عایشه نك بیاض آئندن
بو یاز، نه چوق توزوم دردک آرقاداش!

*

بو داغلر اربهن حسرتی راق،
ملکت اولساده بو بردن ابراق،
طافاسک عایشه نك باشنه طاراق،
بو نه درده کوکس کردک آرقاداش:

*

کل هایدی یازیم بر دستان سکا،
سه وینن کوبکده او دردلی آنا،
سه وینن شروبی ایچ قانه قانه
نه فلهک درد سردک آرقاداش؟

*

ییلدیز: ۹۲۷ محمد فاروق

اولسان داخاند. برطاقم «ادغامات واعلاات»
ایله کشفیاته قلیشقم بوکونکی «علاذه نیتی»
وبوکونکی «علم اصولی» حقتده تماماً غافل
اولدیننی اعلان ایتمکدن باشقا برشی دیکلدر.

*

بو انشاده درس ذیلی چالدينی جهته
باشقا بر سؤال صورلماسی ممکن اولاماش
و لطف ایتدکلری جوابلر دولایسله تشکر
ایده رک محرریمز کندیلردن آیرلشدیر.

ملی مجموعه

دیک که بوفرضیه ساحسهنه وارا بیلک
ایچین بو وصفلر ایله متصف اولان عالمر
زمره لرینک بوصوللر ایله قویدقلری تدقیقلرک
نتیجه لرینی بکلمک لازم کایر. هنوز علم عالمنده
بویه بر نتیجه وقوعه کلش دیکلدر.

— پکی لسانلر آراسنده پایله حق مقایسه لر
بو خصوصده مفید اولمازی؟

— آوت اولور. یالکزر لسانلر آراسنده

مقایسه یاقق بر علم و اختصاص ایشیدر. هر

هانکی ایکی لسان آراسنده پایله حق مقایسه

هرایکی لسانی «بیلک» ایله اولور، یوقسه

«قونوشمق» ایله دیکل؛ برلسانی قونوشمق باشقا،

اولسانی بیلک باشقادر. لسان اجتاعی برشائیتدر.

دیگر شائیتلری اجتاعی شائیتده هم باشانیر،

همده بیلیر. فقط برشائیتی یاشامق باشقا،

اونی بیلک باشقادر. مثلاً بز جسم مزده

هر هانکی حیاتی برشائیتی، برعضوی یاشاپورز.

فقط او عضوی بیلورز دیه بیلیرمی؟ اگر

طبه واقف ایسه بیلیر، یوقسه یالکزر او

عضوی یاشامقه او حیاتی شائیتی بیلمش

اولماز. اون، بیلک بر اختصاص ایشیدر.

طبی بونک کیی لسانده اجتاعی بر

شائیتدر. بو اجتاعی شائیتی هر یاشایان،

یعنی او لسانی قونوشان کیسه عینی زمانده

او لسانی بیلورده دیکلدر. مکرکه همده

او لسانده وقوف و اختصاص صاحبی بر عالم

اوله ..

شو حالده مثلاً تورکجه نك همده اسکی

لهجه لرله قدیم یونان لهجه لری آراسنده

مناسبت اولوب اولدیننی تدقیقه قلیشقم،

و بوندن احکام جعقارقم هر ایکی لسانی

قونوشمق دیکل؛ بو لسانلرک بنده لر، تاریخی،

فیلولوژی، الح کی بوتون صفحه لرند تبعده

بولغق و بوندن الیه ایدیان نتیجه لری،

کرک یونانیانک و کرک تورکیانک دیگر ساحلرند

اختصاص صاحبی عالمرک کندی ساحلرند کی

تدقیقلری نتیجه لرله تأید ایش اولورسه بو

تورلو مقایسه لرده بولونیه بیلیر.

بو اصوللر طوتولدن، بو بوللردن

کیدلهدن برلسانی «یاریم یامالاق» قونوشمه

توکل ال و فاکار یارم و قناعت ال لطفکار
مهماندارمدر . نمدن آقیری بر حرکتله
بوطانی ذوقدن قالايم ؟

فقط ، ايسته اولاجق ، طانیديغمز
هر لطف واحسان صاحبي کي اواز نين
ييلد زدم مروت و انفتاحی درهم درهم صایورم
عمر ملک نصف النهار داتمه سندن نادر آکيور
و تکرار کله چکی زمانی هیچ سهويه ميور .
اونی هر کوردکجه دويديم باينسره سرورم
داثا ايچمه يواش يواش نرينه آغدالی
بر قورقو قاريشمقددر . صایورم که بختک
بو ال عنايتکار زامی اديا فضايله دالدي
و کيدی يولده بر ايز داهایا باجتي . بوده
طالعک غريب بر جلومسی ... بکاوله کايورکه
بوطاع دينی شی ، بيلان شکنده ، قصصاتي
باشی مثقب کبی سيوری ، داس برجاناوار
ياوروسيدر . آدنی سعادت قويدنغمز
چيچکلی آغلاک کؤکده سنه صارلمش
و بوروشی اونک ايايی آراسنه صوقشدر .
نزمان اوچيچکاردن بيلان باغين قوقوی
قورلامق ايسته سک آغلاک طانی عصاره سنه
ييلانک زهرلی صالاسی قارشيور و بورونمزه
خفيف بر زقوم قوقوسی کليور . ايسته
اعصاب زده ال بوموشاق رخاوی دويدنغمز
دقیقه لده کندیتزی بر بوشاغه صاليورلمش
صاناعته هب بوندنر . اوزهر ، بزی سرخوش
ايدیور و ييلوروزکه هر سرخوشلاک آرقابی
اکثری طالعز بر آيقاق اولور .

بنده اولهيم . ال مسعود اولديغی
دوشونديکم او دقیقه لده بيله مطلقا ايچمه
بر ايکنه اوجی بوليورم ، قاتيلک خسرای
دويويورم . او دقیقه لره بکا ، جوق اوزاق
قلمش بر جوق سيالک خطوطی سزد برلر .
بو سيالر هب بری پرينک عيدير و بر جوق
چو جوق لره ، صاف ، اندیشه سز چو جوق لره
ماللريد . يالکيز آرلرنده ، کچن سته لره
طيرناق ايزلرني کؤسترن بر ايکيشير چکی
فرقی واردر . خفيف بر صبح روزکاری
کبي يوزلره سورتوتوب کيدرکي بزه ،
اوقشاورمش حنی ورن زمان هیچ
دويوزمادن جلدی مزی تاصيل طيرمالايور ؟

اونه چشيد سحرلی بر بارماقدر ؟ بن جوق
دفعه اونی کيزلی مرکبله يازی يازان بر قلعه
بکزه تيرم . بر قلعه سیری واضحا کورولديکی
خالده ائری يواش يواش ودقت ايدنجيه ظاهر
اولور . ايسته اوبارمق بوجهره لکرده اوزرنده
فضله اوينامشدر . ايکی بوموق چو جوق يانانک
آراسنده قلش کؤچوک بر بورون کورييورم که
جزئی بر مدت صورکا اوزامش ، ضعيف
بر يوزی ايکی يه آيران دوز و انچه بر خط
اوشندر . ال قادر بر جهرمی آتندن
باغلايوب يووارلا فلاشديران فيونا کبی مینی
مینی بر چکه و بر کردان فرق ايدیيورم که بر
ايکی سته کچمه دن صانکه جوزولمش وسپانی ،
دونو نلغندن قاب ايدهرک اوزامنه بر افشدر .
اوله صاجلر ، يوموشاق و قورمال صاجلر
خاطرلا يورم که صارق قلری انچه بويونلردن ،
ايلق اکسه لردن ، رقيق و شفاف قولالردن
هر سته بر آز داهایا جیکه لره بو کؤچوک ،
بومینی مینی عضولری کونشک ، صوغوغک
وروز کارک شويمنه ترک ايشلر و ثقيل ،
چيميسز بر سرپوشک آلنه صاقلانمشلردر .
اوله انچه دوداقلر کوزمک اوکته کليورکه
بيلکاري يالکيز تبسم ، يالکيز قهقهه
وياراماز بر ديل چيقارماسيدر . او
دوداقلر که بکون ساه آجي بر معناتاشلرلر ،
ساده جه غريب ، مرامت آور بر قورومدن
عبارتدرلر .

بعصاً بر قانی آچيشمده صایيورم که بو
کؤچوک مخلوقلردن بری ، اونک آرقاسنده
صانلانيور . بعصاً بر پنجره دن اقلری سير
ايدرکن اوله توهم ايدیيورم که اوموزمه
اونلردن بر کؤچوک باش داهایا يصالنامشدر .
هله هر آيتايه باقيشمده مطلقا بو سيالرک ،
کیمی ماسقاوا ، کیمی صاف ، کیمی خيران ،
کیمی طانی صومورلر تغان بر معنا آلان بو
ده کيشيک سيالرک هبمی قوشه قوشه کلوب
يوزمک آرقاسنه کييورلر و او اده قايب
اولورلر . ظن ايدیيورم که اونلر ، هب
بری برينه قارشيور و شم اشکال و خطوطمه
انقلاب ايدیيور . او وقت آکلايورم که نم
يوزم اونلردن و اونلرک يوزی بندن باشقا

کيمسه نك دیکلر . بز ، زمان ده نيلن
سحر بازک آئنده بر برمنه قارشی طانیديغمز
هر تورلو يابانچيله رغماً ينه جوق دوست
و جوق صادق انسانرز . يالکيز نسيان
اسمی و يردیکمز داهيه هر کون يوزمزی
بر آزراها عدم زنکنه بوياور و بو انسانلرک
هر بری يواش يواش يواش شاشيروب ياتندم .
کندن اوزا فلاشيور . احتمال برداهایا بولشالرينه ده
امکان يوقدر . چونکه اونسيان اسمی شی ،
سحرلی بر طو بر اقدر و بر سحر بازک باغچه .
سندهر . زمان ، هر کون اوندن آووج
آووج کوزلرمزه سرپيور و بزی آرتیق
کوزمزا ايدیيور .

بن دوشوندم که بشری حياتلره بوندن
بويوک سوء قصد اولاماز . بزهيمز ، کندیتزی
بوکا قارشی قورومالی بز . چونکه مضطرب
عمر مزک اويالانغه ده کره باشقا ذوقی يه قدر
وروزمک ال بويوک غداشی ، اوالهی جوق جوق
صفونک دامالصله سيدر .

ايسته چو جوق لغمی يازمقی ايسته يشم ،
بودوشونجه نك مخصوص ليدر . هر بر مزک ايچنده
مختلف چو جوق روحلری صاقليدر و شيعدی
آياقلايوب ميدانه چيقاجقلر کييدر . حتی
جوق دفعه چيچمه شلردده ... هیچ چيچمه
ساردی بن بونلری يازا بيليری ايدم ؟ اونلر
کلديلر ، آلدن طوئديلر و : يايز ! کلديلر ؛
يوقسه هر زمان سکا قوشاچغمزی می
صايورسک ؟ . بنده يازدم . هیچ برشی
کوزتميه لره ، يالکيز اونلرک فيصايتلرينه ،
آرزولرينه تابع اولارق يازدم . احتمال بيله
آلاي ايتديلر ، بی عجب ، کولونج بر
موقه دوشوردیلر . فقط نه ضرر وار ؟
کندیلر بيله مشنول اولدقجه بوتون قواوتمی
داغيتديلر يا ... بوکافی . قالدی که ذتا اونلر
چو جوق قدرلر ، اثرلری ده چو جوق اقدن باشقا
برشی اولاماز .

لاکين امين ده کيرک خيالمک پرده سنده
تجلی ايدن بو افسانه لشمش شکلاری يازی يه
قلب ايتکله تثبيت ايتش اولام . بو ، بر آزده
بيلور کبی بر صونی شفاف بر صوراحيدن
طوپراق بردستی يه بوشالغنه بکزميور . کرچه

فرقه‌نامه اولادین

بدیه به

بیکارچه سوکیم اولاده بنه
بو کوکلم بر زمان آونیه چی !!
وورغوتم حسرتک آجی سسته،
قلبک اورمانی بولونیه چی !!
شاشیردم آه زنده نه ایندی کی
هرکوم باشقا بر قادیته فدا ..
هر لحظه برنی بکندیکیمی
دوشونورکن روح دیویر ادا ..

★

هرنازلی کوزده «عاشق» دیدم ؛
هپی ده ایناندی شن سوزلرته ..
آلدانق دیکلدی بلکه نیتم ؛
باقانلر طوتولدی قور کوزلرته ..
دیدیلر : نه غریب سحر وار سنده ،
کنتلی قایور بر آن قونوشان ؛
داتما باشیور بر بهار سنده ؛
هر سوزک سوسله‌ور باشقا بر جهان !

★

قالدم یته بویه کیمه‌سز ، نیتم ؛
بو قادار سودالیم وارکن بو ایله ..
نه اون ، نه بوی ، نه شوق سودم ؛
بر باشقا آرزوم وار هر بر کوزده له :

کیمندن بر یوسه آلتی مقصدم ؛
کیمنی اوصوله سووب قوقلاق ..
کیمنک کوغنی چالقی مقصدم ؛
کیمندن بیلمک .. بیلمه ده .. آلتیاق
هر چیچک قوقلایر ، صوکر آلتیایر ؛
بعضی صافلتیر کیرلی پرلده ..
بعضی آله‌ده کیزر ، صاتیایر ..
بعضی دودار بلکه بر درده ..

بن اویله بر چیچک ایسته‌ورمک ؛
قوقلاش اولاسین ، آن سوروله‌سین .
اوزمان ، کیم بیایر ، سورم بلکه
یاد ایبلرله یالکتر او دوروله‌سین ..

یوقساک روحدن توشوزک کیتور ،
سورم دناشک ک دایری ..
تولونجه قادار حسرت بانیور ؛
قوقلام یوردکم کوزله‌لری !!

۱۸ تیان ۱۹۲۷ محمد صبح

بو ایکی قالم ، قدراتی ده عینی قضا و قدر
ماشنک سیرینه نابلدنر . فقط عجبا صوراحی ،
دستی به مرجع دیکامیدی ؟ کیم بیلیار ،
بلکده اویله‌در و بن ، پیوده آوونش
اولیورم . اساساً عمر ، آوونقدن باشقا
برشیمیدر ؟ ...

برج انور

ای قوش

«ناغور» دمه

ییراق یاواش آدیملره اوصوله کاسین
آقشام ، صوصورسون تورکیلری ، ییراق ، سن
یورغون ایکن ، یولداشلرک استراحتنه وارسنلر .
ییراق قارا نلقده قورقورل کیزله‌سین و سناک
چهره‌سی پیملی دورسون .

دیکله ای قوش ، نیتم قوشم ، دیکله‌نی ؛
ایندیمره قانادلریکی .

★

بو کوردیک اورمانده کی ییراقلرک پریلتیسی
دیکل ، بو کوردیک دیزدر ، بر قورقونج
قارا ییلان کی قاپاران دکز . بو کوردیک
یاسمین چیچکلرینک اویون دیکل ، سرپیلان
کوپوک .

آه زنده او کونشلی یشیل ساحل ،
زنده سنک یوواجنق ؟

دیکله ای قوش ، نیتم قوشم ، دیکله‌نی ؛
ایندیمره قانادلریکی .

★

سنک یولکده کیجه‌لرک تهنی یاتیور ،
کولکلی تهرلرک آرنده قارا نلقلر بلکه‌بور ،
ییلدیزلر نفسی کسمشلر : صولغون آی
کیجه‌نک درینلکنی بر سیل کی باصمش .
دیکله ای قوش ، نیتم قوشم ، دیکله‌نی ؛
ایندیمره قانادلریکی .

★

سنک ایچون آرق نه بر امید ، نه ده
بر قورقو قالدی ، نه بر سوز ، بر قیصاتی ،
بر باغیریش .

سنک نه توك وار ، نه بارقل ، نه ده بر
دیکله نه‌جک یوردک . سنک یالکتر بر چیفت
قانادک وار ، برده اوکنده ایزسز کوك .

دیکله ای قوش ، نیتم قوشم ، دیکله‌نی ؛
ایندیمره قانادلریکی .

ترنجی

درقنور صفیه سامی

تحلیل و تنقید

عمر سیف‌الدینک اراری مهنده

علی جانب‌ک ، برسته اینجده ، آرقاداشی
مرحوم عمر سیف‌الدینک اوج جلد حکایه‌سنی
نشر ایندی . زوالی حکایه‌نویسی شخصاً
آزجوق طائیش ، یازیلردن ایچیه‌سنی ذوقله
اوقومش اولتی اعتبارله ، وپوسک اوکیهره ،
کیرلی معبد ، بهار وکله‌بکر ، عنوانلری
ویریلن کتابلارنی بویوک برعلاقه کوزدن
کیردم ؛ نتیجه ده ، اعتراف ایدیم ، علی
جانب‌ک قارش اوزاقدن اغیراوه‌سی رشی
حسن ایتدم ؛ بکا اویله کلدیکه بو اوج
جلد حکایه‌سنی نشر ایتکله علی جانب‌ک
عمر سیف‌الدینه فالق ایتدی ، اونک معنویتنه
حرمت کوسترمه‌دی . بر مقصد تختنده می
بویله بایلدی ، بیله‌یورم ، فقط شوراسی
عشق که ، علی جانب‌کدن بلکه‌نیان ، عمرک
هر حکایه‌سنی دوشونم‌دن اولو اورت تکرار
میدانه قویق دکادی .

عمر سیف‌الدین هرکون چالیشان ،
متادیا یازان ، یازدقلری بر داها اوقومغه
وقت بولامدن نشر ایدن بر محردی ،
قارلارنی حکایه‌لرندن محروم ایتمک یتیله
صنعت اندیشه‌سنی قلبندن سیلیدی ، ساده‌جه
بر قاج ستون دولدر اراجق یازی قارلامقدن
باشقه ریشی دوشونم‌دیکی زمانلر چوقدی ؛
بویله محردک حکایه‌لری کتاب حالده تکرار
نشر ایدیلجکی وقت ، هر حالده قصه‌یه
تابع طوتولاق ایجاب ایدم‌ردی ، هم بو تصفه
یالکتر قارلر ایچون لزومی دک ، محرد
ایچونده فائده‌لیدی . عمر سیف‌الدینک ،
آدالره ، بوزاخ ایچنه کزیمک ، اکامک
آرزوسله کیدن خلقی واپورلرده بر قاج
دقیقه اویلايان حکایه‌لری ، نجه غزته صحفه
لرنده براق ضرورتی واردی ، اونلرک
اوتوتوله‌سنی ایتیمک ، ذوق صاحب‌لریه
ادامی آغیر کلیه‌جک بر بورجدی . صاغ
قاله‌یدی ، امین ، عمر سیف‌الدین بوبورجی
بالذات ایدا ایده‌جک ، حکایه‌لرندن برقمه‌نی